

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једнапут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Михаилу М. Марјановићу, начелнику треће класе округа београдског, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 9. априла 1910. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Крсти Љ. Милетићу, полицијском писару друге класе Управе вароши Београда, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 9. априла 1910. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

ОДЕЉАК ДРУГИ

О јавној продаји и о њеном уништају¹⁾

3^о, Место и време продаје.

Место продаје. — Место продаје схвата се у два смисла: у једном смислу, тај израз се односи на политичко место у коме се продаја има извршити, а у другом на место физичко где ће, у политичком месту, бити продаја.

Политичко место продаје. Грађ. Судски Поступак говори о месту продаје само

¹⁾ У овом одељку, као што се из његовога наслова види, објашњавају се, најпре, оне одредбе Грађ. Суд. Поступка које говоре о самој јавној продаји. Од тих одредаба коментарисане су, у бројевима 44. и 52. Полицијског Гласника од прошле, 1909., године оне одредбе које се тичу лица способних односно неспособних за надметање на јавним продајама као и кауције.

Напомињемо да параграфи без означања закона изкога су узети узети су из Грађ. Суд. Поступка.

у одредбама у којима је реч о огласу продаје, и вели, у § 476., да се продаја има објавити „у самом месту продаје“, а у § 477. да ће, у огласу, бити, између осталог, означено и „где“¹⁾ и кад ће се продавати“ пописано непокретно имање. У овом последњем параграфу стоји, у другом ставу, да „Скупшћину ствар треба тачно описати и назначити, колике је вредности, где“²⁾ и кад ће се продавати“. Међутим, Грађ. Суд. Поступак не садржи одредбе о месту у коме јавна продаја треба да се изврши. Он само каже, видесмо мало час, да је то место извршни орган дужан назначити у огласу продаје, али које је то место, о томе нам законодавац не вели ништа.³⁾

Излази ли из тога да извршна власт може произвољно одредити политичко место у коме продаја има да буде, да, другим речима, она ту није везана никаквим законским прописима? Ни најмање. Продаја јавна, ради извршења одлуке судске, јесте, као што знамо, један моменат из судског спора, специјално из онога дела овога који се зове извршење (Executionsstadium), што ће рећи да се и на тај моменат, као и у опште на судску процедуру, имају применити законски прописи о надлежности. Они се имају применити и на овај случај, то јест код питања о месту јавне продаје, зато што законодавац од њих овде није одступио.

Какви су сада прописи, односно релативне надлежности — јер о апсолутној надлежности није овде реч⁴⁾ — код јавних продаја?

То су прописи које налазимо у § § 36. и 37. и који садрже одредбе о надлежности познатој под именом *forum rei sitae*.

¹⁾ Курсив је наш.

²⁾ Курсив је наш.

³⁾ У осталом, ова два параграфа, § § 476. и 477., говорећи о месту продаје, не узимају ову реч у истом смислу. Јер, док се у § 476., под том речи, мисли на политичко место („оглашује се у самом месту продаје“), док се § 477. мисли на физичко место продаје — прописи, који као што видимо, ни с техничке стране нису беспрекорни.

⁴⁾ Апсолутна надлежност, код извршења одлука судских, то је питање о томе: која је државна власт ту надлежна, питање којим се овде немамо да бавимо.

Те прописе имамо да применимо и овде, и рећи ћемо да је, за јавну продају извесних добара, надлежна она извршна власт¹⁾ у чијем се делокругу та добра налазе. На пример, за продају једног непокретног имања које се налази у селу Вишњици, надлежан је начелник среза грчанског округа београдског, пошто се у његовом подручју налази село Вишњица. Отуда, и продаја тога имања мора бити у томе подручју а не у неком другом срезу. Ово се види и из §-а 498. у коме се вели: „Ако се продајом имања у једном округу не би могла пресуда потпуно извршити, онда ће полицијска власт обратити се полицијској власти оног округа, где дужник добара има, и ова ће поступити по наведеним прописима о јавној продаји“. Дакле, ако би се судска одлука имала извршити из више непокретних добара која се не би налазила у истом округу, онда би морало бити онолико разних и одвојених продаја, колико у таквом случају има округа. Исто ће тако бити, ако би се та имања налазила, истина у истом округу, али не и у истом срезу (В. и § 45. Зак. о Стец. Пост.).

Исто ово важи и за покретне ствари. Ако се, н. пр., такве ствари налазе у ресору Општине Крагујевачке и ако оне не прелазе вредност преко које је општински суд, код грађанских спорова, ненадлежан (§ 6. у вези са § 13. став први), њих ће продати, ради извршења извесне одлуке судске, Суд Општине Крагујевачке као

¹⁾ § 463. вели: „За извршење надлежна је полицијска власт оног округа, у ком осуђени стално живи“. То је надлежност изражена у римском правном правилу: *Actor sequitur forum rei*, правило постављено код нас, за казу суђења (*Erkenntnisstadium*), у § § 7. тач. 1. и 28.. Али, §. 463. неће се применити, ако добра из којих судска одлука има да се изврши нису у округу, односно срезу или општини, у којој осуђени стално пребива, већ ће се тада применити правило: *Forum rei sitae*. И како је, код извршења, главно: где се имање осуђенога налази, а не где се он лично налази, то је законодавац требао овде и да постави, као принцип, да ће бити надлежна извршна власт оног округа, среза или општине где се добро или добра осуђенога налазе. §. 463. има у толико генералну важност у колико је оно што има да се, по првом ставу §-а 466., уради пре пописа (опомена осуђенога и одређивање, од његове стране, добара која жели да се узму у попису) надлежна да изврши извршна власт места где дужник живи.

forum rei sitae, a ne koji drugi општински суд.

Што се тиче питања, у којој ће политичкој општини извршна власт непокретно имаће продати, и њега треба расправити аналого ономе што смо малочас казали за полицијску власт релативно надлежну за принудну наплату. Другим речима, власт ће продај непокретног добра приступити у оној општини у којој непокретно добро лежи; и када § 477., у своме првом ставу, каже да ће се, у огласу продаје, назначити где ће се непокретно имаће продавати, он мисли на ту општину. Власт не би могла, дакле, продај непокретног добра извршити изван те општине, а ако би то учинила, продаја би била неуредна по § 501. који, као разлог уништења јавне продаје, наводи и повреду §-а 477.. Продаја непокретних добара мора бити у општинама у којима се она налазе зато што то захтева интерес и дужника и поверилаца. Интерес тај састоји се у томе да се, на дан и на месту продаје, стече што већи број надметача, како би добро што више на продаји изнело. Нема спора, да ће тај стицај лицитаната бити много знатнији, када се продаја непокретног добра врши у општини где је оно, него када би то било у некој другој општини: у првом случају, мора бити више надметача стога што ће, по правилу, једно непокретно добро желети да купе они чија се имања налазе у близини његовој; ређи је случај да неко купује непокретности у другим општинама. Разлог чисто економски: лакше је управљати једним непокретним имањем и експлоатисати га, када се оно налази у истој општини где и ми обитавамо, него када би оно било у другој општини, дакле од нас удаљено.¹⁾

Осим тога, становници општине где непокретно добро лежи боље ће бити упознати са положајем и вредношћу његовом него становници друге које општине, због чега ће они, познавајући предмет продаје, пре бити склони да на ову као лицитанти дођу. У осталом, и интерес је власти, била она полицијска или фискална, да су непокретна добра тамо где и њихови сопственици: послови власти тада су много упрошћенији и лакши.²⁾

¹⁾ Међу побудама због којих законодавац даје право задругама да део у непокретностима девојке наследнице (кћери умрлога задругара) исплате у повцу (решење од 28. Новембра 1859., год., XII., стр. 96.) јесте, несумњиво, и жеља да, из економских обзира, непокретна добра не буду много одвојена од својих власника. Ово би се чешће, у одсуству наведене законске одредбе, дешавало, у случају наслеђивања од стране задругних девојака, пошто се ове, махом, удомљавају изван општине на често и изван среза и округа, где су рођене или бар где им је задруга.

²⁾ П јуриспруденција Касационог Суда је у том смислу. Тако, у једном случају власт је извршила продају не у Остружници, где се је написано имање налазило, већ на Умци. По жалби сопственика продатога добра, Првостепени Суд Окр. Београдског решио је био да је продаја ипак била уредна, по том основу што ни једним законским процесом није утврђено да се продаја мора вршити баш у оном месту где је имање (решење од 28. Септембра 1902. год., бр. 23.740.). Али то је решење поништио Касациони Суд, у своме III-ем Одељењу, из ових разлога, а с погледом на § 2.:

„Са свим је оправдано, да се имање продаје у месту у коме се налази, јер у месту може бити више надметача, који знају имање и потребно им је, те је по томе и надметање јаче, што је све на корист дужника.

Ово исто вреди и за покретна добра: и она се имају продати у општини где се налазе и где су пописана. Од овога правила постоји изузетак за скупочене ствари за које имамо овакву одредбу у §-у 473., други став: „Скупочене пак ствари, ако у месту где се налазе, не би за њих било купца, власт ће, ако захте поверитељ или дужник, трошком захтеваоца послати власти у друго место, где се бољом ценом продати могу.“¹⁾

Физичко место продаје. Није довољно да извршна власт у огласу означи политичко место продаје, означи општину у којој ће се ова обавити, већ је потребно да она, у огласу, назначи и само оно физичко место на коме ће се продаја извршити. Ово назначење долази међу најважније мере публициитета које прате јавну продају, јер оно омогућава добру посету лицитације: пошто заинтересовани знају где је место на коме се врши надметање, то ће они имати могућности да на лицитацију дођу и надмећу се. Ми смо и мало час поменули, да се, код принудних наплата, тежи што већем публицикету стога да би се, што јачим стицајем лицитаната, обезбедила боља продајна цела пописаном имању, а то је, наравно, у интересу обеју страна, и повериоца и дужника. Осим тога, јавност продаје, присуство публике при надметању, отклања и евентуалне неисправне поступке и злоупотребе које би се, иначе, могле десити, било са учешћем власти било без њега. Зато, означење физичкога места продаје мора у огласу бити толико прецизно да, у том погледу, не буде никакве забуне. Недовољно означење тога места могло би имати за последицу уништај продаје, из тога разлога што ова није била праћена потребним публицикетом (§. 501.).

(наставиће се)

Ж. Перич

¹⁾ По §. 477. грађ. пост. у огласу: поред осталог, мора се објавити: *када ће се и где имаће продавати*, а да место продаје мора бити увек оно, у коме се непокретно имање налази, јасно се види из прописа § 473. поменутог поступка, по коме се покретна скупочена ствар, ако у месту у коме се налази, нема купца, по захтеву повериоца или дужника може послати и у друго место, где се може да прода по бољу цену; и прописа §. 476. по коме се продаја ствари до хиљаду динара оглашује у самом месту продаје.

²⁾ По томе суд је погрешно, кад је узео, да закон није не предвиђа, где ће се непокретно имање продавати, те да то, што имање постоји у Остружници, а продато је на Умци, није по §. 501. грађ. поступка узрок за уништај продаје. С. Јавић, *Грађански Судски Поступак прогумачи начелним одлукама, одлукама опште седнице Касационог Суда и одељења и од укама уравних власти, Полицијски Гласник*, година 1904., број од 15. Августа, стр. 250.. У овом смислу, вели даље С. Јавић (*op. cit.*, *Полицијски Гласник*, година 1904., број од 15. Августа, стр. 250.), због чега је и одлука од 30. Августа 1902. год., под Бр. 6138. (Свакако, С. Јавић мисли овде на одлуку Касационог Суда.

³⁾ А. Ђорђевић, *Теорија Грађанског Судског Поступка*, Друга Половина, свеска I., стр. 514. и 515.. Да ли би се онај старацац који се, по § 466. б., мора одредити пописаним стварима (изузев случаја када поверилац изречно захте, да оне остану, до продаје, код дужника), могао одредити из неке друге општине, а не оне у којој се налазе покретна добра, тако да би продаја тих добара имала, тада, бити у староачевој општини, као месту где се сада ствари налазе? Ми мислимо да треба одговорити негативно: ни поверилац ни извршна власт немају право увећавати трошкове егзекуције преносом пописаних ствари из општине где се оне налазе у другу неку општину.

КАУЦИЈА ПРИ ЈАВНИМ ПРОДАЈАМА

Као и код многих других законских одредаба, тако је судска пракса неједнака и код примене § 484. у вези са §§ 481. и 465. грађанског судског поступка.

Управо, још није изведено на чисто питање: да ли купац, који не положи излицитирану цену у року, који предвиђа § 483. истог закона, одговара за штету само положеном кауцијом или и осталом својом имовином, ако би имаће на новој продаји било продато за мању цену од оне, која је на првој продаји изашла.

До допуне § 481. од 14. јуна 1878 године, која је гласила: „Положена кауција враћа се одмах после свршене лицитације свима осталим надметачима, осим оног, на коме је имаће остало, пошто ће се кауција његова употребити или на измирење излицитиране цене у смислу § 483. или на накнаду штете у случају § 485. (погрешно а треба 484) грађ. судског поступка“, питање ово било је чисто, јер је купац за штету гарантовао својом имовином.

Од ове допуне такође се остало при овоме гледишту, и врло су били ретки случајеви, да су судови у опште заступали противно мишљење.

Од измене, пак, § 481. која је дошла 14. јула 1898 године, ово је питање, као што рекосмо спорно и код административних и код судских власти.

Тако имамо случај, да је један првостепени суд, пресудом својом од 2. марта 1902. г. Бр. 5940, нашао, да купац одговара за штету само положеном кауцијом, а никако и осталом својом имовином.

Ту пресуду поништио је Апелациони Суд, налазећи да купац одговара и кауцијом и својом имовином, јер величина кауције није ограничила величину штете, нити су новом редакцијом § 481. поништена наређења §§ 484. и 465.

Ову пресуду Апелационог Суда одобрио је и Касациони Суд решењем својим од 24. октобра 1902. Бр. 8278.

Противно овим одлукама, Шабачки Првостепени Суд, пресудом својом од 12. децембра 1902. године Бр. 28357, нашао је, да купац одговара само величином своје кауције а не и осталом својом имовином, и овакву његову пресуду одобрио је Касациони Суд решењем својим од 22. априла 1903. године Бр. 2596.

Стојећи пред овако неједнаком применом ових законских одредаба, полицијске власти, у већини случајева, прибегавају ономе што је за њих безопасније, на име узимају само кауцију као објект наплате и штете.

Наравно, да то изазива многобројне жалбе и комплицира и иначе сложу и до бескрајности негодну процедуру око извршења пресуда.

Ми, међутим, налазимо, да купац одговара и својом имовином а не само положеном кауцијом за евентуалну штету, која би наступила ако би купљено имање било продато на другој продаји, за мању цену, услед неположене куповне цене.

Такав закључак изводимо ми из ових факата:

Као што смо напред рекли, до допуне § 481. грађ. суд. пост. од 14. јула 1878. године, ова одговорност била је неоспорна, и значај § 484. био је само тај, да се купчево имање може продати за штету — разлику — која се појави услед нове продаје.

Такво схватање, рекосмо, остало је све до измена ове одредбе од 14. јула 1898. године, а тек после ових измена настало је друкчије схватање § 481.

Ако би узроке овој промени у схватању потражили у овим повим изменама, онда их ту не можемо оправдано наћи, јер их у истини нема, пошто и она ранија допуна и ова доцнија измена, само другим речима, везују кауцију за штету о којој говори § 484. нигде не условљавајући да само она стоји као гаранција за ову штету, нити сужавају значај § 484. ма у коме погледу.

И данас, као и пре ових допуна и измена, § 484. ставља купцу на терет целу накнаду штете, узимајући у првом реду кауцију као предмет наплате штете, а за овим и осталу имовину.

Да је законодавац имао намеру, да за накнаду штете служи само положена кауција, он би то изречно рекао у § 481. или би у томе смислу изменио досадашњу редакцију § 484.

Кад он, међутим, од тога свега није ништа хтео учинити, онда значи да је § 484. одржао онај исти значај, који је имао и до допуна од 14. јула 1878. год. и до измена од 14. јула 1898. године.

Шта више, законодавац чак не би могао више одржати у важности ни тачку 6. § 465. поменутог закона, јер ако би за накнаду штете служила само положена кауција, онда у опште не би могло ни бити речи о продаји купчевог имања, те би и даље постојање ове тачке 6. било беспредметно.

А да она није укинута онаквом редакцијом садашњег другог става § 481. више је него извесно.

На послетку, тачност нашега гледишта потврђује се и тиме, што се зна, да кауција није ни установљена први пут у тој намери, да само служи као гаранција за накнаду штете, него је главни циљ имала у томе, да сузбуди навалу несолидних лицитаната, јер се зна, да је до њене установе могао лицитирати сваки који се на продају наврати, те су на тај начин као купци подметани и они, што немају нигде ништа, и тако осујећавано извршење.

Да би се осујетило ово изигравање продаја и извршења у опште, морао је Министар Унутрашњих Дела издати чак и један распис под 28. августа 1865 године ПБр. 6206, којим је наредио да се за обману казни сваки онај, који би лицитирао имање, а међутим нема нигде ништа од имања, које би служило као гаранција за накнаду штете.

Наравно да је кауција ову навалу сузбила, нарочито док су процене савесно вршене, јер је требало прво имати кауцију, па доћи на лицитацију.

Према свему овоме, ми понављамо, налазимо, да су оне одлуке судске, које само кауцију узимају као објекат наплате штете, у сукобу са законом, и да би Ка-

сациони Суд требао да донесе начелну одлуку у смислу т. 2. § 16. свога устројства ради једнообразности.

Како уз ову ствар, иде као нераздвојно и питање: да ли се може продати за накнаду штете, која дође из примене § 484. и имање земљоделца, које му служи као *неглавица* и стоји под заштитом § 471. т. 4. грађ. суд. поступка, ми сматрамо за потребно да нагласимо, да овај случај не спада у ред оних, које набраја тачка 16. § 471. и да према томе, земљоделчево имање, које је под заштитом поменуте законске одредбе, не може бити предмет продаје у случајевима о којима је реч.

Дим. С. Калајџић

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Закључак.

За тумачење и могућност сведоцбе Де Конинкове и Дисарове, могуће су ове три хипотезе:

Прва хипотеза. — Оба сведока лажу.

Ова је хипотеза немогућна. Приликом анализе Де Конинкове сведоцбе није се појавио ни један сумњив, бесмислен и невероватан елемент.

Друга хипотеза. Оба сведока говоре истину.

Овој хипотези нема места, пошто је сведоцба г-ђице Делфине Дисар, један сплет невероватноћа, бесмислица, контрадикција и немогућности. Све доказује немогућност и одсуство искрености ове сведоцбе. Сведок је несвесан, нервозан и лажљив те је, према овоме, и његова реч без вредности.

Трећа хипотеза. — Сведоцбе: Де Конинкова и Делфинине у противречности су, и не могу се измирити. Једина ова хипотеза могућна је, а и оверена је. Било је доиста, немогуће, да су две личности, које су долазиле са противних праваца, оставиле један исти пакет, на истом месту и у исто време, а још је немогућније да се два сведока, који су констатовали идентичне факте у истој улици и у исто доба, нису срели ни видели. На први поглед види се, да се један од сведока вара, или измишља и лаже. Сведоцба у којој нема ни нелогичности, ни противречности, ни невероватноће, ни материјалне или моралне немогућности, израз је истине. Сведоцба Де Конинкова притежава све ове услове, и с тога треба да је примимо. Друга сведоцба препуна је невероватноће, бесмислица, материјалних и моралних немогућности, и с тога треба да је одбацимо. Закључак: Де Конинк говори истину, и с тога му се мора веровати; Делфина Дисар измишља и лаже, па с тога не треба поклонити вере њеном казивању.

Сведоцбе које се односе на проналазак пакета са ногама и ципелама.

У погледу трећег акта злочина — одбацавање ногу и ципела Жане Ван Галк, власт је дошла само до једне сведоцбе.

Сведоцба Диедоне Векман.

Диедоне Векман, стар 53 год., по занимању молерски радник и вртлар, дружио је власти читаву серију обавештења, која је за нас изволео прецизирати.

У четвртак 15 фебруара, на 8 дана после злочина, око 4 часа по подне, сведок је бавећи се својим молерским послом у улици „Saeken“, опазио на пресеку улице „Françman“ са новом улицом „Cloitre“ једну личност сумњивог хода, која је изгледала нервозна, збуњена и уанемирена. Ова личност носила је дугачак горњи капут са вертикалним цеповима унапред, у којима је држала руке; у цеповима са стране капута налазио се по један пакет, а један дугуљаст и двострук пакет индивидуа је прикривала испод горњег капута, пребацивши му крајеве преко рамена. Векман је овог непознатог човека видео с профила, који је био сличан његовом. У оном моменту кад га је Векман опазио, непознати је улицом „Cloitre“ пресецао улицу „Françman“ За овим је окренуо лево и ударио булеваром Емила Бокстола до његове крајње тачке, где се један тренутак зауставио према цркви Хајзел испитајући околину, а затим је ударио косо и у десно, и журно пошао улицом „Médori.“ Терен овог дела новог кварта у еписи злочина био је насељен. Налазећи се на згодном месту, Векман је могао посматрати покрете сумњиве личности. Неколико минута доцније ова се личност, која се извесно време није могла видети због једне шумице, појавила се поново, али се сада враћала натраг, и то без пакета. Пошто је изишла из улице „Médori“, прешла је Бокстелов булевар и десном страном цркве прошла поред улице „Rereç-Vreven“, одакле је морала ударити лево у улицу „Françman“ којом је отишла Брислу источним правцем. Векман је још једном, после 20 минута, видео овог човека, али издалека.

Посилац пакета, кога је видео Векман, овако је изгледао:

Стар 24 до 26 год., висок отприлике 1м.70, развијености слабе, лица дугуљаста и бледог, јагодица црвенкстих, бркова малих, црних и мало подигнутих, косе црне; од одела имао је: горњи капут на један ред дугмета, панталоне црне и узане, око врата угасито — плаву мараму, на глави при шешир, а на ногама једноставне ципеле.“

Шта треба мислити о овој сведоцби? Ево наших опсервација:

1. Векман је честит човек, вредан радник, у сваком погледу умерен, добар супруг, отац и примеран муж, који не посећује кафане и не излази никуд по повратку с рада. Жена му је врло добра и изврена домаћица, која је у кући заувела ред достојан сваке хвале. Афера Ван Галкове узбудила је, по несрећи, дух Векманов. Довољно је да га човек ма и најмање упита о овом злочину, па да увиди како он бесмислено говори. Он уображава да му је у овој ствари додељена нека виша мисија. „Још они не познају Векмана, али ће га доцније познати. Он ће срушити и власт ако треба.“ Извесно је, дакле, да је ова афера имала врло великог утицаја на сведока, и да

Тога његовим изјавама треба придавати само релативну вредност.

2. Исказ сведоков подлежи великој сумњи. За време истраге он је потврдио, начином апсолутним и формалним, да је окривљен Емил Де Кок оно лице, које је он видео с пакетама. Де Кок је, међутим несумњиво доказао свој *alibi*, по коме никако није било нити је могло бити оно лице, које је сведок видео у Хајзелу 15 фебруара у 4 сата по подне.

3. Извесно је при том, да је један човек прошао оним местом и у оно време, које означаје Векман. Одмах после наласка пакета с ногама, ми смо лично трагали за сумњивим пролазницима. Закупац бакалнице Браће Денз и Комп., која постоји на углу улице „Cloitre“ и улице „Fragonard“, означила нам је, и без нашег парочитог питања, правац којим је ова индивидуа ишла. Она и још једна друга жена опазиле су је, али издалека, и после пролаза. Закупац нас је упудио да се обратимо једном молерском раднику, који ју је морао боље видети. Овај закупца изјавио је доцније код полиције, да није ништа видео, што је лаж. Сведоџба Векманова, у колико се односи на правац пута сумњивог човека, утврђена је дакле.

4. Ништа не доказује, да је пролазник, кога је видео Векман, доиста оно лице, које је однело и оставило пакете са ногама и ципелама. Можда је ово једна случајна подударност.

5. Нико није видео човека кад је остављао пакете, и ако се у ово време налазило више од 50 радника близу места на које су пакети бачени.

6. Векман признаје да је човека видео тек пошто је он прошао, и то само с профила и издалека. Према оваквом стању ствари, и детаљан лични опис овог човека, који даје сведок, мора бити сумњив.

7. Ципеле Жанине нађене су 15 фебруара, у 4½ часа по подне. Векман тврди да је видео човека пре 4 часа. Не може тачно да преценира време, јер му сат ради неправилно и заостаје, по његовом тврђењу, пола сата. Време, које је тако важно у овој ствари, не може се, дакле, прецизирати.

8. Мало је чудновато да Векман, сумњајући на овог човека, није ни покушао да му се приближи у циљу бољег уочавања, и да га ослови кад се по други пут појавио у улици „Fragonard“

9. Сведоџба Векманова садржи још једну очигледну заблуду. Човек, који је носио детиње ноге, трудио се према исказу сведоковом, да под свој дугачки горњи капут сакрије један дугачак, двострук пакет, пребачен преко рамена (то су била два пакета у којима су биле ноге); шта више, по један пакет налазио се и у ципелима са стране. Видели смо, међутим, да су ципеле биле само у једном пакету, а и у Хајзелу су нађена три растављена пакета, док је Векман видео четири.

10. Ако је индивидуа, коју је видео Векман, доиста носила пакет с детињим ногама, њен лични опис не одговара личном опису човека који је одвео Жану оног вечера кад је злочин извршен. У овом случају, носилац ногу био би сау-

часник. Доцније ћемо испитати у детаљима ово питање о саучешћу.

11. После очигледне заблуде, коју је учинио Векман приликом познавања Емила Кока, његова сведоџба не може имати ни релативне вредности, већ само може послужити као прост упут за даље трагање.

12. У сваком случају Векман је неоспорно честит човек и соју сведоџбу дао је *bona fide*. Он се може преварити, али је апсолутно неспособан за сваку лаж.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ПЛАНОВИ БРИСА — ПАРТИНГТОНА

Конан Дојл

Успомене господина Шерлока Холмса.

Густа магла простираше се над Лондоном. Једва смо могли да видимо суседне куће са наших прозора из Бакер-Стрита.

Првог дана Холмс црташе крет на својој нотној књизи, другог и трећег пручаваше један предмет њему драгоцен — музику средњег века. Али кад је то и по четврти пут поновио, мој се пријатељ не могаше више уздржати, пређе нестрпељиво преко собе, и ропташе на свој нерад.

— Најзад ево новости! рече он, видећи да улази његов слуга са једном депешом у руци.

— Шта ли ово значи? узвикну он веома зачуђено, мој брат Микрофт ће доћи код нас.

Он ми пружи депешу и ја прочитах ове речи: „морам с вама да говорим због Кадоган Веста, долазим одмах. Микрофт“.

Кадоган Вест!... Сећам се да сам негде чуо ово име.

— Ви сте ми казали да је ваш брат један мали државни чиновник?

— Још више него то, Ватсоне, рече Холмс смејући се. Мој брат је свемоћан и у појединим случајевима он представља енглеску државу.

— Шта кажете?

— Микрофт, настави Холмс, зарађује годишње од прилике пет хиљада ливара. И ако је по изгледу потчињен, он је ипак најпотребнији човек у држави. С тога се питам шта ли је то нагнало тога Јупитера да ме посети. Пре свега, ко је тај Кадоган?

— Кадоган Вест, рекох ја, пошто сам прелистао све новине које лежаху на дивану, Кадоган Вест је онај младић, кога су наши убијеног прешлог четвртка у тунелу.

— Ствар постаје озбиљна, рече замишљено Холмс, јер кад се мој брат потрудио да се њоме деранжира, мора бити нешто важно. Па ипак случај је био прост. Младић се је убио падајући с воза — несрећан случај или самоубиство.

Истрага по томе унела је светлости у ствар. Овај човек био је свештеник у

арсеналу волвичком, имао је 27 година и био је нежењен. Беше изишао прошлог понедеоника са својом вереницом, мис Виолетом Вестбири, коју је одједанпут оставио око пола осам сати. Не зна се за узрок његовога бегства, изгубили су његов траг, и налазе га мртвога испод алдгатског тунела, око шест часова ујутру. Био је испружен преко шина, са ужасно онакаженом главом.

— Чудновато, заиста. Да није био покраден?

— Ево вам листе предмета нађених код њега: један портмоне у коме су биле две књиге, један бележник са чековима, помоћу којих су утврдили његов идентитет, две карте за волвичко позориште и један мали пакет државних хартија.

— Сад знам, Ватсоне, узвикну весело Холмс: држава, акта, Микрофт, ствар је чиста. Али ево га Микрофт, ако се не варама.

Мало после уђе у собу Микрофт, висок и достојанствен. Његово интелигентно лице беше у исти мах *фино и енергично*. С њиме беше и наш стари пријатељ Лестрад, чувени детектив из Скотланд-Јарда.

— Непријатна ствар, Шерлоче, рече Микрофт. Ја не волим да мењам своје навике, то већ знате, а садашњи положај Сијама захтевао би пре да сам на својој дужности. Али се десио један важан догађај, који је учинио читав преврат у министарству. Што се тиче адмиралства, тамо бруји као у кошници. Знате ли ви већ о томе?

— Наравно. Али шта је било са актима?

— Ах! гле! Срећом о томе се ништа не зна. Хартије, које је овај несрећник носио са собом, били су подморски планови Бриса Партингтона.

Микрофт Холмс се изражаваше са озбиљношћу, која доказиваше озбиљност ствари.

— Ви знате, настави он, да су ови планови од велике важности, и да су они од свију државних тајана најбрижљивије чувани. Пре две године, држава је купила за огромну суму новаца патент за овај проналазак. Планови су увек били закључани у каси једне од канцеларија Арсенала. Ни под каквим изговором нису могли бити изнесени из канцеларије, и сад одједаред их налазе у ципелима младога попа, који је умро у средини Лондона. Појмите ли ви ову катастрофу?

— Јесте ли их бар ви опет нашли?

Не, Шерлоче, не! Од десет украдених листова, нашли смо само седам у ципу Кадоган Веста. Шта мислите Ви о томе, Шерлоче?

— Опиште ми све најопширније, па ћу Вам рећи.

— Ја сам прибележио на овој хартији имена свију оних, који вам могу бити потребни. Садашњи чувар касе је Сер Јам Валкер; у њега је други кључ од касе. Ја могу да потврдим да су све хартије биле у каси у понедељак, и да се је Сер Јам вратио око три сата у Лондон, носећи са собом кључ. То вече је провео код адмирала Синклера у Барклај-Скверу.

— Код кога је онај други кључ?

— Код једног свештеника, Сер Сиднеј Јонзона, веома уваженог човека због своје честитости.

— А Кадоган Вест?

Он је био у служби већ 10 година, и уживао је глас поштеност, плаховитост и ватреног човека.

— Он је често радио близу Јонзона, а његово занимање га је често доводило у додир са плановима.

— Ко је закључао планове тога вечера?

— Сиднеј Јонзон.

— Изгледа јасно да је Кадоган Вест крив.

— Тако је, Шерлоче, али зашто би он украо те хартије?

— На сасвим просто, да их прода каквом страном агенту. Кад се враћао из Волвича убили су га и бацили из вагона.

— Само једно питање рече Микрофт. Зашто би он понео хартије са собом?

— Претпоставимо, рече Лестрад, да није могао да се погоди са агентом за цену, па је овај ишао за њим, убио га у возу, бацио га из вагона и украо хартије.

— Добро, Лестраде, рече Холмс, примамо вашу теорију. Сад или је издајница умро или су подморски планови на копну. Шта нам остаје да чинимо?

— Треба радити, Шерлоче, треба радити, узвикну Микрофт. Мој инстинкт одбија ваше објашњење. Идите на место злочина, разговарајте се с људима, преврните небо и земљу, никад нећете наћи тако лепу прилику да послужите својој отаџбини.

— Хајдемо рече Холмс, одите Ватсоне, и ви Лестраде, учините ми ту част да ми правите друштво. Прво ћемо отићи на станицу алдгатску. До виђења Микрофте.

Трагање Шерлока Холмса

После једног сахата ишли смо ја, Холмс и Лестрад алдгатским тунелом за једним руменим господином, који беше представник железничког друштва.

— На овом су месту нашли тело, рече он, показујући једно место на неколико хорачаји од пруге. Ми мислимо да једино може бити да је пао са воза, и то са онога који у по ноћи пролази.

— Да ли сте прегледали вагоне?

— Брижљиво смо прегледали, али писмо нашли никакву хартијицу, и сва врата су била закључана.

— Имате ли какву идеју, Холмсе? упитах ја.

— Имам бар још једно обавештење. Непотребно је да се задржавате више. Господин Лестраде, наша истраживања ће нас одвести у Волвич.

У Лондон Брицу, Холмс посла своје брату овакав телеграм:

„Пошљите ми потуну листу страних шпијуна, који су сад у Енглеској, и њихове адресе. — Шерлок.“

— Имам једну замисао која нас може далеко одвести, рече ми он. Он није био убијен у тунелу, његово су тело били метли на кров једнога вагона.

Кад је видео моје изненађење, он додаде:

— Свршетак истраге ће доказати да ли сам ја имао право, или не.

После тога је ћутао све до волвичке станице, где дозвољава једног фијакеристу, и даде му адресу Сер Јама Валтера.

Чувени чиновник становаше у једној дивној вили, опкољеној зеленим пољима која се пружаху до Темзе. Иза магле, која почињаше да се разилази, провириваху бледи сунчани зраци.

На звук звона истрча вратар и отвори нам капију.

— Сер Јам, рече он, Сер Јам је умро јутрос.

— Како? узвикну забезекнути Холмс, Сер Јам умро? Како је умро?

— Хоће ли господа да се разговарају са братом господиновим, цуковником Валантином?

— Да.

— Уведоше нас у један велики салон, у који одмах уђе и млађи брат покојников. То беше леп човек од својих 50 година. Унезверене очи, бледо лице и његов несретан изглед показиваху његов бол.

— Ах! Господо, каква ужасна несрећа! прошапта он. Мој брат Јам био је тако осетљив у питањима части, да није могао да преживи ову ужасну аферу. То га је погодило у срце.

— Ми смо се надали да би нам он могао дати обавештења...

Ја мислим да вам он не би ништа казао; инстинктивно је осећао да је Кадоган кривац. Што се тиче мене, осим онога што сам читао, или што су ми причали, ја не знам ништа друго.

— Ево једнога неочекиваног открића, рече Холмс, кад смо сели у кола. Сад се питам да ли је сер Јам Валтер умро природном смрћу. Али вратимо се на Кадоган Веста.

Његова мати становаше у једној малој, али добро очуваној кућици изван вароши. Стара госпођа била је и сувише убијена тугом, а да би могла да нам буде од какве користи, али са њом је становала једна млада девојка, која нам се представи под именом Мис Виолете Вестбри.

— Ах! господине Холмсе, узвикну она, Артур је био највећи патриота од свију које познајем; он би пре дао да му се одсече десна рука, него што би учинио какво нечасно дело, ја не могу да верујем да је он крив.

— Па ипак, докази су ту, Мис Вестбри.

Да, да, признајем да они говоре против њега.

— Да ли му је био потребан новац?

— Ни најмање; он је много зарађивао, и није му *било потребан новац*. Чак шта више, он је уштедио неких сто ливара, и требали смо да се венчамо о новој години.

— Није на њему било никаквих знакова душевног поремећаја? Госпођице Вестбри, молим Вас кажите истину.

Бистро око мога пријатеља беше се лако помрачило. Она поцрвене, оклеваше за један тренутак, па затим рече:

— Често је био забринут.

— Одавно?

— Од прилике пре недељу дана постао је ћутљив и нерасположен. Једнога дана замолах га да ми то објасни, и он

ми признаде да нешто узнемирује његов живот. Сећам се још да је ударао гласом на „потребу да чува једну тајну“; чак је додао да би један страни шпијун много дао да дозна ову тајну.

— Причајте ми о последњој вечери, коју сте провели с њим.

— Требали смо то вече да идемо у позориште; отишли смо тамо пешице, и од једанпут, кад смо се приближили арсеналу, он ме остави и не врати се више. Ја сам га чекала један сат, па сам после отишла кући.

Сутра дан сам чула о ужасном догађају. Ах! Господине Холмсе, повратите му изгубљену част! Он је толико полагао на своју част!

Холмс тужно климну главом.

— Хајдемо у арсенал, Ватсоне, рече ми он.

Господин свештеник Сиднеј Јонзон нас прими са знацима поштовања, које је име мога пријатеља изазивало. То беше један мали човек упалих образа, који непрестано махаше рукама.

— Рђаво, врло рђаво, господине Холмсе, рече он тужним гласом. Господар је мртав, Кадоган мртав, хартије су украдене. Ко би могао мислити да је Кадоган способан за такво гадно дело?

— Ви мислите да је он крив?

— Дабоме, а ипак сам у томе млађићу имао поверења као у самом себи.

— У колико се часова затвара канцеларија понедеоником?

— У пет часова. Ја излазим последњи, пошто прво закључам планове.

— Кад би неки свештеник хтео да прода ове планове, зар их не би он преписао?

— За то би требало добро познавање.

— Али ја мислим да сте Ви и сер Јам ту ствар добро познавали.

— Наравно, господин Холмсе, али молим Вас да ме не мешате у ту аферу. У осталом доказано је да су планови нађени код Кадоган Веста.

— Да, али је немогућно да би он узео оригинал, да је могао да се докопа копије. Свака даље истрага замршава ствар.

Холмс разгледа браву од гасе, врата и гвоздене капке од прозора. Један лавор близу прозора беше згажен, сломивен. Он затвори кашке од прозора и примети да се не састављају, и да се с поља може врло добро да види унутра.

— Хајдемо у Лондон, рече он, после ових посматрања немамо више шта да видимо овде.

Један контролор на станици сећаше се да је видео Кадогана да улази у воз у 8 час. 15. Пала му је у очи његова первоза и исприча да су му руке дрхтале док је узимао билету.

— Резултат наше истраге у Волвичу је неповољан по Кадогана, рече Холмс, али докази са прозора воде нас ка једној другој претпоставци. Претпоставимо, на пример да му је неки страни агент предложио да му прода планове, али да овај није имао прилике да их сними. То би оправдало оне речи, које је рекао вереници. Претпоставимо да је, идући са вереницом, видео страног агента, који се је упутно арсеналу. Као хитар и плаховит

човек он је послушао глас дужности, пратио је тога човека, стигао га, присуствовао крађи, и пошао у потеру за лоповом. Све се то разуме.

— Даље?

— Али сад долазе тешкоће. Зашто Кадоган није звао у помоћ? Да није то био какав виши официр? То би могло објаснити његово понашање. Или, да му није лопов умакао, користећи се маглом? Вест, да би га прстигао, ишао је за њим до његове куће... Овде губимо траг. Али помоћу листе са адресама које нам је дао Микрофт, моћи ћемо да ухватимо лопова, и следовати двама траговима у место једнога.

Један поштени лопов.

У Бакер-Стриту очекиваше нас једно писмо. Холмс га прочита, па ми га пружи. У писму пише:

„Број личности за које се подозрева да су агенти велики је, али их је мало који су способни за такво смело дело, осим Адолфа Мајера, 13 Грет Жорж Стрит. Вестминстер; — Луја Ла Ротнера од Камптон Мансиона, Ротинг, Хил; Хуга Оберштајна, 13 Голфилд Гарденс, Кенсингтон. Овај последњи је прошлог понедеоника отпутовао из Лондона.

Микрофт.

— Добро је, ја идем, рече Холмс; али не бојте се, нећу ништа отпочињати без вас. У осталом, кроз један сахат ћемо се видети.

Очекивао сам га целог дана. Најзад ми донесоме око девет часова ову цедуљу: „Вечераћу у ресторану Голдини, Глучестер Вад, Кензингтон. Дођите и понесите један лоповски фењер, једно длето, и један револвер“.

Ја изврших заповест свога пријатеља, и нађох га где седи за једним малим столом у ресторану.

— Јесте ли понели алат, Ватсоне?

— Да, у моме капуту је.

— Добро, сад ме слушајте. Ватсоне, очевидно је да су тело били метнули на кров од вагона.

— Како су могли тамо да га метну?

— То је баш и требало да се пронађе.

Могло је бити само једно разрешење загонетке. Ви знате да воз пролази кроз много тунела. Сећам се да сам видео на једноме од тих тунела, и то баш више моје главе, прозоре. Претпоставимо да се је воз зауставио испод једнога прозора, и да су кроз њега убацили тело на кров од вагона.

— Невероватно.

— Ваш није толико невероватно, као што вама изгледа. Чак шта више врло је вероватно, јер је Оберштајн, међународни агент, који је сада напустио Лондон, станао у гомили кућа, које допиру до железничке пруге.

— Ах! то се слаже!

— Да, сад сам пронашао један нов траг.

Почео сам своје операције на станици Глучестер Рада, где је један чиновник био тако услужан, да ме је пратио дуж целе пруге. Могао сам констатовати не само то, да прозори тајних басмака Голфилд Гарденса гледају на железничку

пругу, већ и да се на томе месту често по неколико минути задржавају возови, због укрштања двају великих пруга.

— Дивно! узвикнух ја.

— Затим сам разгледао кућу. То је једна огрона празна зграда. Оберштајн је ту живео сам, са једним слугом, који је уживао његово потпуно поверење. Али знајте насигурно да Оберштајн није отпутовао због тога, да би нам измакао шака, него да би склонио плен. Ми ћемо се користити његовим одсуством, да га потсетимо.

Ја пођох за њим у једну салу, од које он затвори врата, а затим прођосмо кроз један мрачан ходник, који се пружаше до једних вијугавих степеница. Од једанпут мала лампа осветли један прозор на поду.

— Сад смо на лицу места, Ватсоне. Он отвори прозор и зачу се једна испрва потмула, а затим јасна тугава, То пролажаше један воз. Холмс заклони светлост.

— Видите тамо, су без сумње, спустили тело, ево чак и једне кржаве мрље додаде он сагнувши се над ивицу од прозора. Ево су и друге, на степеницама. Останимо овде, док се неки воз не заустави.

По своду одјекну писак воза, и он стаде на месту где се пруге укрштаху, баш испод нашег прозора.

— Овај је поглед свршен, Холмсе.

— Али нам остаје још много других рече он. Пођите за мном.

Он се попе кујнским степеницама и обиђе све собе првога спрата. Последња мора бити да је била канцеларија, јер је била препуна књига и хартија. Холмс разгледаше фијоке и ормане. Али не нађе ништа. Напошетку он отвори помоћу длета једну малу металну кутију. Унутра је било неколико завијених хартија, на којима Холмс примети шифре, и геометријске слике, које су могле да се одnose на подморске планове. Његову пажњу привукоше неколико исечака из новина, који беху у коферту.

— Шта је ово? Нека преписка у „Дељи Телеграфу.“ Нема датума, али одговори доводе смисао у везу. Чини ми се да је ово почетак:

„Надао сам се брзом одговору, пристајемо. Напишите ми на карти целу адресу. — Пијеро.“

За тим:

„Врло је дугачка за писање. Треба потпуно извештај. Штуф вас чека са опом ствари — Пијеро.“

За тим:

Хитно је, мора да повуче понуду, док уговор не буде готов, потврдићу. — Пијеро.“

Најзад:

„Понедељак у вече после девет часова, два удара, само ми, пазите да вас нико не прати. Плаћање по пријему — Пијеро.“

— Читава лира, Ватсоне. Само кад бисмо могли онога ухватити!.. Сад хајдемо у „Дељи Телеграф.“

Сутра дан дођоше Микрофт, Холмс и Лестрад заједно на доручак; Шерлок им

исприча шта је открио и они га обасуше комплиментима.

— Јесте ли прочитали јутрос преписку „Пијеро“! рече он узимајући „Дељи Телеграф.“

— Како, зар има још?

Ево: „Вечерас, у исто доба, на истом месту, два удара, врло важно. Ваш је живот у опасности. — Пијеро.“

— Можете ли да идете са мном око осам часова у Голфилд Гарденс; могућно је да ћемо одржати победу, рече Холмс.

Око девет часова већ смо били скупљени у канцелари Голфилд Гарденса, очекује лопова.

Прође један, па два сахата, и већ смо били почели да очајавамо, када Холмс, који беше у заседи, прошапта:

— Ево га.

Зачу се један тих корак, затим два кратка удара... Холмс устаде да отвори врата. Једна црна прилика уђе. Тада Холмс затвори врата, и како се човек са узвиком страха и изненађења окрете, он га ухвати за јаку и гурну нагло у канцеларију.

Човек устаде, посрте, и паде на под, шешир му паде с главе, и ми познадосмо пуковника Валантена Валтера.

Холмс мало зазвижда од чуђења.

— Можете да ме назовете магарцем, рече он, то није онај човек кога сам очекивао.

— А кога сте очекивали?

— Млађег брата Сер Јама Валтера, директора подморске области. Оставите ме да га испитам.

— Шта то значи? Ја сам дошао код господина Оберштајна, прогунђа неваљалац.

— Знам све, пуковниче Валтере, рече Холмс, али само не могу да разумем да се један центлмен могао тако понашати. Знамо како је умро Кадоган Вест. Знамо да сте се дописивали са Оберштајном у „Дељи Телеграфу“, да сте у понедеоник били у арсеналу, да је Кадоган ишао за Вама, да је присуствовао крађи, за тим да је ишао за вама до куће Вашег брата, у Лондону, јер ја врло добро знам да сте Ви код њега отишли. Тамо је он хтео да се умеша и спречи крађу и ви сте онда, осим издаје учинили, један црни злочин.

— Не, не, кунем Вам се да нисам, узвикну несретник. Требало ми је новаца. — дуговао сам Шток — Ешанжу. Оберштајн ми је понудио 5000 ливара. Захваљујући њему могао сам да избегнем пропаст. Ја сам пристао. Али што се тиче убиства, ја сам невин, кунем Вам се.

— Докажите.

— Кадоган је сумњао на мене, ишао је замном, и хтео је да дозна шта ћу ја учинити са хартијама. Тада га је Оберштајн убио једним ударцем по глави. Затим Оберштајн прегледа хартије и узде три најважније. Што се тиче других, он их је метнуо у Кадоганов џеп, и сети се да га спустимо на први вез, који се буде зауставио у тунелу.

— Где је тај Оберштајн? запита напошетку Микрофт.

— У Паризу, Хотел Лувр. Тај ми је човек учинио и сувише зла, а да бих га

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

поштедео; он је узрок моје пропасти, и мога бешчашћа.

— Ево један лист хартије и мастило, рече Холмс, пишите што Вам будем диктирао.

»Драги Господине, зацело сте приметили да смо заборавили једну важну појединост. Ја имам могућности да поправам ту заборавност, али ми за то треба сума од 500 ливара. Не шаљите их на пошту, ја ћу примити само злато. Чекају Вас у сали за пушење у хотел „Шаринг — Кросу“, у суботу на подне.“ И заиста, Оберштајн се ухвати на удицу, те га осудише на 15 година затвора. У његовој ручној торби нађоше планове *Бриса Партиingtonа*, које беше понудио свима бродарскама друштвима у Европи.

Џуковник Валтер умре идуће године у затвору... Што се тиче Холмса, он задовољно настави монографију *црквених полифоничких иссама* Ласисових, која је после тога била штампана, и пожеља највећи успех.

С француског
Станислава Калајићева

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Деловођа општине вратарничке пита: „Овдашња школа вратарничка има свог школског благајника, који чини примања и издатке, у место школе, по квитама. Председник ово општинског суда, који је у исто време и председник школског одбора, оверава квите по којима школски благајник врши примања и издавања, као председник школског одбора.

Моли се уредништво за следећи одговор.

1. Да ли председник општин. суда, као председник школског одбора, на квите поред свога имена — потписа треба да ставља печат општинског суда, или печат школски, пошто се потписује на овим квитама као председник школског одбора, а не као општинског суда, и

2. Да ли ове квите да оверава као председник општин. суда или као председник школског одбора.

Пошто је ово питање хитно, то учтиво молим уредништво да ми на исто да свој одговор у првом наредном броју Полицијског Гласника.“

— На ово питање одговарамо:

Кад год председник општинског суда дејствује у својству председника школског одбора, према чл. 56. закона о народним школама, а у погледу послова побројаних у чл. 58. истога закона, он то треба да чини као председник школског одбора, а не као председник општине.

Исто тако, на исправе, које он оверава као председник школског одбора, треба да се ставља печат школски, а не општинског суда.

II

Суд општине миријевске, актом својим Бр. 573, пита:

„У члану 102. а закона а општинама стоји, да се новоизабрани општински часници уводе у дужност у року од пет дана, од дана кад је избор постао извршним, у случају кад жалбе није било.

Како се ове жалбе не подносе суду, као до сада, него непосредно Државном Савету, и како овај суд у одређеном року нити је добио какав извештај од Савета да жалба постоји, нити му је то с које друге стране саопштено, он је, да би одговорио наређењима чл. 102, а разрешио старе часнике и увео у дужност нове, пошто су претходно положили прописну заклетву у смислу чл. 108. поменутог закона.

Међутим, 9-ог овог месеца дошао је акт од Државног Савета, којим тражи изборна акта, јер постоји жалба на избор новоизабраних часника.

Суд сада не зна шта ће да ради и моли уредништво, као претплатник листа, за обавештење:

1. Како је суд могао знати да постоји жалба кад то законом није регулисано;

2. Да ли је суд смео пропустити да не изврши наређења чл. 102. а. кад није знао да жалба постоји;

3. Шта ће суд радити сада са уведеним часницима; и

4. Има ли и какве одговорности до суда за овакав рад?

— На ово питање одговарамо:

Члан 102. а закона о општинама јасно каже, да ће се нови часници увести у дужност у року од пет дана само онда, кад избор постане *извршним*, у случају кад жалбе није било, а у случају жалбе у том року, рачунајући од дана пријема изборних акта од Државног Савета.

Како је, дакле, увођење у дужност нових часника везано за *извршност* избора, а суд, међутим, зна, да се жалбе по чл. 170. и 172. поменутог закона подносе непосредно Савету, онда је на њему лежала дужност, да се обрати Државном Савету и пита: је ли поднесена жалба против избора у законском року, па тек кад би био извештен да жалбе нема, могао је увести у дужност ново часништво.

Кад он од свега овога није ништа учинио, него увео часнике у дужност и ако жалба постоји, онда је сада најправилније, да уведене часнике разреши од дужности и врати старе, стварајући тако, стање, које је и пре било, и које треба да остане све до коначне одлуке саветске у смислу чл. 181. в. овога закона.

У радњи оних, који су увели ново часништво у дужност, може бити одговорности из чл. 163. закона о општинама, што су пропустили да претходно извиде: има ли жалбе против избора или не?“

III

Суд општине ослатићке, актом својим Бр. 847, пита:

„Суд ово-општински, пресудом својом Бр. 464, казнио је једно лице — грађанина — из своје општине, за дело из § 327. тач. 4. крив. закона са 35 динара, и ову казну по § 15. и 16. полиц. уредбе извршио одмах.

По жалби оптуженога, првост. ваљев. суд, решењем својим од 15. марта 1910.

год. Бр. 9779, поништио је ову пресуду из разлога: што овај законски пропис не предвиђа новчану казну.

По пошто је суд овај ову казну наплатио и у дневник касе увео, то се моли уредништво за што скорије објашњење по овоме, како ће суд по овоме да поступи, те да не би дошао до одговорности?“

— На ово питање одговарамо:

Пошто је суд поништио пресуду, она онда више и не постоји, па зато се и казна, унесена у касу, мора вратити ономе од кога је и наплаћена.

Повраћај се мора извршити једним нарочитим рефератом и одлуком општинског суда, како би се издатак правдао пред контролом.

Ако кривица дотичног лица није застарела, суд може изрећи према њему казну затвора, одређујући уједно пресудом са коликом ће му се сумом затвор заменити, ако не жели да затвор издржи, и онда би могла иста сума да се утврди, па ако пресуда остане у снази, да се повраћај и не чини.

IV

Суд општине стојничке, актом својим Бр. 402, пита:

„Према чл. 113. закона о општинама, свака општина мора имати најмање једног деловођу и по потреби послова потребан број писара.

Деловођу општине бира и отпушта, на предлог председника суда, општински одбор.

Моли се учтиво уредништво за што скорије објашњење: да ли општински одбор према чл. 113. пом. закона може поставити за деловођу и оно лице, које председник суда не буде предложио одбору?“

— На ово питање одговарамо:

До измена чл. 113. закона о општинама од 24. децембра прошле године, деловођу општинског бирао је и отпуштао сам општински суд.

У тежњи да се положај деловође, као важне чињенице међу општинским органима, одстрани одличног утицаја општинских часника, законодавац је последњим изменама пренео његово бирање и отпуштање на општински одбор, као контролно тело над радом општинског суда.

Али, да не би долазило до тога, да се, много пута, за деловођу доведе лице, које би било апсолутно немогућно за тај положај с обзиром на личне или друге одношаје са председником, као представником општине и суда, унесено је да то буде договорно са њим, паравно, не искључујући тиме апсолутно право одбора да он прими или не прими предложене кандидате, или да одбије предложено отпуштање.

Управо, речи: „на предлог председника општинског суда“ имају се тако разумети, да он предлог за отпуштање и пријам чини независно од општинског суда, али да је одборско право бирања и отпуштања несумњиво и апсолутно.

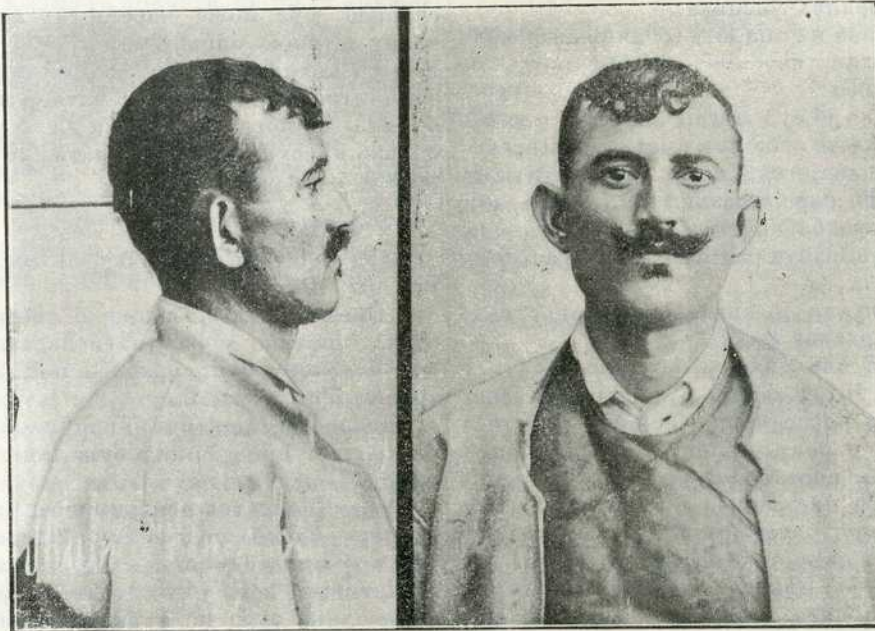
Али, понављамо: како је положај деловође у општинском суду врло важан, и како је добар и сносљив одношај из-

међу њега и председника у првом реду, а осталих часника одмах затим, неопходно потребан, то одбор треба да буде веома обазрив у употреби свога права и да се увек стара да се рад у општини не спречава личним сукобима и свађама, и да послови увек буду исправни и законити.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ОГЛАШЕН ЗА ХАЈДУКА

Живко Ивановић, тежак из Великог Села, чију слику доносимо (из 1905 године) позват је на предају решењем начелства округа по-

жаревачког од 10. прошлог месеца Бр. 4096, али како он то није ни до данас учинио, поменуто начелство огласило га је за хајдука решењем својим од 10. овог месеца Бр. 5580, уценивши га уједно са 500 динара.

Према томе, сада је свакоме слободно убити Живка, а уцену ће добити онај ко би Живка убио, показао власти или жива ухватио.

Он је стар 35 година, раста високог, промањаст, косе груграве, малих прних бркова горе уздигнутих, говор му је тешав — врскав. На левој руци има белегу од посекотине у облику праве линије правца хоризонталног, величине 2·5 см. и за 2 см. изнад превоја ручја на страни постеријорној.

Од одећа има жут коџух; гуњче од шајка; џакшире од сукна; на глави шајкачу, коју по потреби мења; наоружан је брзометном пушком, а има и седмометну и револвер са белим копчама.

ПОТЕРЕ

Тома Бранковић, из Штитарца, у срезу заглавском, има да се узме на кривични испит али се налази у бегству.

Тома је стар 42 године, промањаст, обријан, носиластог у одећу сељачком. — Акт начелства округа нишког Бр. 5653.

Станмир Ристић, бивши робијаш, родом из Мијајлице, који је пуштен с робије пре 20 дана, извршио је 1. ов. м-ца три убиства на затим побегао.

Он је стар 35 година, малог раста, промањаст, обријан, малих прних бркова. — Денеша начелника среза јабланичког Бр. 7162.

Непознати крадљивац, 6. овог месеца, кроз отворен прозор ушао је у стан г. Милана Станмировића, чиновника Управе Фонда у Београду, и из истог украо једну црну ташну, у којој је било 12 динара. Акт кварта варошког Бр. 4409.

Марко Вуловић, одговара за опасну крађу али се налази у бегству. Он је стар 29 година, добро развијен, смеђ, великих бркова. — Денеша начелника среза жупског Бр. 5506.

знакова има: на левој руци белегу од посекотине у облику праве линије, правца хоризонталног, величине 1 см. удаљена 1·5 см. изнад корена кажипрета; младек величине житног зрна, удаљен за 2 см. испод брка; белегу од посекотине у облику праве линије, правца хоризонталног, величине 2·5 см., на репу десне обрве; белегу неправилна облика 3/2·5 см. на средини превоја леве стопале. — Денеша начелника среза левачког Бр. 5011.

Гавра Перишић, притвореник начелника среза жичког, ноћу између 11. и 12. овог месеца побегао је из затвора.

Он је стар 45 година, малог раста, декмекаст, бркова густих смеђих, косе кратке, над челом дуже, у одећу сељачком. — Денеша начелника среза жичког Бр. 6530.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или денеша.

ТРАЖЕ СЕ

Мијат Пантић, из Шуљковца, отумарао је 26. прошлог месеца, од своје куће, и до данас се није вратио нити у опште јавио. Он је стар 68 година, омален, декмекаст, у лицу роав од краста. — Денеша начелника среза беличког Бр. 9908.

Милан Цветковић, син Анке Цветковић из Удовица, отумарао је од своје куће још септембра месеца прошле године, и није се до данас вратио својој кући. Он је стар 27 година, омален, декмекаст, очију зелено жутих, косе смеђе, на горњој усници има белегу с десне стране, а служи се левом руком; у одећу је сељачком. — Акт начелства округа смедеревског Бр. 2850.

Иконија Драгачек, родом из Александровца, 30 прошлог месеца, отумарала је од своје мајке, која станује у Београду и није се до данас вратила својој кући. Она је стара 16

Тиосав — Тихомир — Марјановић — Борђевић, родом из Стрмова, чију слику доносимо, ноћу између 12. и 13. овог месеца

побегао је из притвора начелника среза левачког, у коме је био због опасне крађе. Тиосав је стар 24 годину, средњег раста, смеђе косе, жућкасто зелених очију; од особених

година, средњег раста, добро развијена, косе смеђе, на образу има ожиљак од ране. — Акт кварта палидулског Бр. 2282.